

I

Ageriko bilkura

Donostian, Gipuzkoako Foru Aldundian

2024ko urtarrilaren 26an

Donostian, Gipuzkoako Foru Aldundiko Jargi aretoan, Euskaltzaindiak ageriko bilkura egin du, 2023an hil ziren Joseba Intxausti, Mixel Oronoz eta Jose Maria Rementeria ohorezko euskaltzainen, eta Joan Mari Irigoien eta Xabier Mendiguren Bereziartu euskaltzain urgazleen hilberri-txostenak irakurtzeko.

Bildu direnak:

Euskaltzain osoak: Andres Urrutia euskaltzainburua, Jean-Baptiste Coyos euskaltzainburuordea, Adolfo Arejita idazkaria, Roberto González de Viñaspre diruzaina, Miriam Urkia Iker sailburua, Sagrario Aleman Jagon sailburua, Andres Alberdi, Itxaro Borda, Asun Garikano, Andres Iñigo, Jabier Kaltzakorta, Xabier Kintana, Joseba Lakarra, Miren Agur Meabe, Alfontso Mujika, Miren Lourdes Oñederra, Paskual Rekalde, Andoni Sagarna, Castillo Suárez, Patxi Uribarren, Patxi Zabaleta eta Mikel Zalbide.

Ohorezko euskaltzainak: Paulo Agirrebaltzategi, Txaro Arteaga, Luis Baraiazarra, Jose Antonio Mujika Kasares, Manu Ruiz Urrestarazu, Julen Urkiza, Josu Zabaleta eta Lontzo Zugazaga.

Euskaltzain urgazleak: Joxemari Iturralde, Peio Jorajuria, Ainhoa Arregi, Pello Esnal, Koro Navarro, Elixabete Pérez Gaztelu eta Luis Mari Zaldua.

Erramun Osa euskaltzain urgazlea eta idazkariordea, Ibon Usarralde egitasmoen bateragilea, Iñaki Mendizabal Komunikazio eta Irudi arduraduna, Manu Gañan Idazkaritzako teknikaria eta Maider Garaikoetxea teknikaria.

Idurre Berasaluze Gipuzkoako Foru Aldundiko Gobernantza diputatua.

2023. urtean hildako euskaltzainen hainbat senide eta lagun.

Ekitaldiaren hasieran, Joxan Goikoetxea eta Olatz Prat musikariek oraintsu zendu den Maite Idirin abeslari eta ohorezko euskaltzainaren *Mendiko borda* kantua interpretatu dute. Ondoren, Idurre Berasaluze Gipuzkoako Foru Aldundiko Gobernantza diputatuak hitza hartu du. Gomutan hartutako euskaltzainen ekarria, eremu ugaritan islatu dena, izan du hizpide diputatuak. Hala berean, Euskaltzaindiaren eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren artean izan diren harremanak gogoan izan ditu. Ondoren, A. Urrutia euskaltzainburuak 5 omenduen profil euskaltzalea nabarmendu du bere mintzaldian, eta goraipatu du euskara eta euskal kulturaren alde guztiek eginiko lan eskerga. Ondoren, banan-banan irakurri dira iaz zendutakoen hilberri-txostenak.

Joxe Mari Iturralde irakurri du **Joan Mari Irigoien** (Altza, 1948 - Donostia, 2023) euskaltzain urgazleari dagokiona, Paulo Agirrebaltzategik **Joseba Intxausti** (Segura, 1936 - Donostia, 2023) ohorezko euskaltzainarena, Peio Jorajuriak **Mixel Oronoz** (Baigorri, 1935 - Kanbo, 2023) ohorezko euskaltzainarena, Lontzo Zugazagak **Jose Maria Rementeria** (Etxebarría, 1940 - Bilbo, 2023) ohorezkoarena eta Josu Zabaletak **Xabier Mendiguren Bereziartu** (Ezkio, 1945 - Donostia, 2023) ohorezkoaren profila. Tarteka, musikariek beste hiru pieza jo dituzte, hain zuzen, *Izarapean*, *Ez dolu egin* eta *Beltz, beltz, beltz*.

Joxe Mari Iturralde euskaltzain urgazleak ondo ezagutu zuen **Joan Mari Irigoien**, eta idazlearen ezaugarri nagusiak agertu ditu jendaurrean: «Euskara eta literatura izan dira ardatz nagusi Joan Mari Irigoientzat aspaldi idazten hasi zenetik. Ohikoa ez den benetako bokazioa izan du euskara eta literaturarekiko, eta, joan den arte, ez dio inoiz uko egin bokazio horri». Irigoienek nobela eta poesia landu zituen, batez ere, eta bere lanik aipagarrienak dira *Babilonia* eta *Lur bat haratago*.

Paulo Agirrebaltzategi ohorezko euskaltzainak **Joseba Intxaustiren** bizitza gogoratu du, labur. Nabarmendu ditu urte luzez *Jakin* aldizkarian zuzendari legez eginiko lanak, baina ez hori bakarrik, «euskararen eta euskal kulturaren alorreko hainbat ekimenen diseinatzailea edota kudeatzailea izan baitzen Joseba». Besteak beste, UZEI, Euskal Hitz, Euskara Denona, Bidegileak, Euskal Kulturaren aldeko Fundazioa eta abar. Historialaria ere bazen Intxausti, «euskararen historia sozialaren ikertzailea eta Joanes Etxeberri EHS institutuaren sortzailea eta bertako zuzendaria».

Peio Jorajuria euskaltzain urgazleak irakurri du **Mixel Oronoz**en hilberri-txostena. «Erretreta hartu eta berehala buru-belarri engaiatu zen euskararen eta euskal kulturaren alde, hala nola Euskal Konfederazioan, euskararen sustapen eta

zaintza lanetan, leku guztietan euskararen ofizialtasuna etengabe aldarrikatuz», ekarri du gogora Jorajuriak. Bestalde, azpimarratu du marrazkilari fina ere bazela Oronoz, «musikari ona (organo-jotzaile) eta idazlea», 13 liburu ondu baitzituen Baigorriko euskaltzaleak.

Lontzo Zugazaga ohorezko euskaltzainak aletu du **Jose Maria Rementeria**ren ibilbide oparoa. «Parrokiaz gain, Jose Marik kargu ugari izan zituen elizbarrutian, tartean Pastoraltzako kontseilukide, Katekesirako gotzain-ordezkarari eta V. Lurraldeko gotzain-bikario izan zela». Itzultzaile nekaezina izan zen Rementeria Bibliaren eta Liturgiaren alorrean: *Elizen arteko Biblia*, *Meza liburua* eta *Mezako irakurgaiak* liburuak eta *Jainkoaren herriaren otoitza* aipa genitzake». Etxebarriko apaiza ikertzaile fina eta zehatza zela ere nabarmendu du Zugazagak, *Euskerazko dotrinak: Kristau katekesia Trentoko Kontziliotik Vatikanoko I. Kontziliora* ikerlan argigarri eta garrantzitsua aipatuz.

Azkenik, Josu Zabaleta ohorezko euskaltzainak **Xabier Mendiguren Bereziarturen** bizitza eta lanak gogoratu ditu. «Euskal idazle eta itzultzailea, munduko traduktologia modernoa euskal itzulpengintzara ekartzen langile nekaezina» izan zela adierazi du, «xx. mende bukaerako eta xxi. hasierako Euskal Herriko itzulpen jarduna modernizatzen eragilerik indartsuenetako bat» izan zuela. Zentzu horretan, aipatu du Martuteneko Itzultzaile Eskolaren sortzaileetakoa eta hamar urtez bertako irakasle eta zuzendaria ere izan zela Mendiguren, eta, horrez gain, Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpreteen Elkartearen (EIZIE) eta *Senex* aldizkariaren sortzaileetakoa. «Saiakerak eta artikuluak idatzi eta literaturazko eta filosofiazko hainbat liburu argitaratu zituen gaztelania, frantses, ingeles, italiara, alemanera eta errusieratik itzulita. Horrez gainera, Itzulidatz lantaldearen sortzaileetakoa izan zen Xabier, Euskalgintzako Kontseiluaren sortzaileetakoa eta lehenengo idazkari nagusia, eta EH 11 kolore mugimenduaren bozeramailea ere bai», agertu du Zabaletak.

Ekitaldia 13:35 direnean amaitu da, A. Urrutia euskaltzainburuaren esker oneko hitzak entzun ostean, gaurkoan oroitutakoak omentzeko asmoz, hasieran esan dituenak gogora ekarriz, hurreratu diren senide eta lagunei hildakoek eginiko lanak azpimarratu dizkie eta gogoan izanen ditugula berretsi.

Andres Urrutia
Euskaltzainburua

Adolfo Arejita
Idazkaria